

Salka Valka: Ein meistarlig framfærsla

Klaksvíkar Sjonleikarfe- lag var um vikuskiftið á Ströndum og framfærði sjonleikin **Salka Valka** eftir skaldsöguna hjá Halldór Killjan Laxnes av sama navni.

Klaksvíkingar hava framfært nógv av íslenskar sjonleikir tey seinastu árin við góðari eyðnu, so tað var við spennig, at ein fór niðan í Bygdarhúsið á Ströndum at hyggja at hesum leikinum, tí hetta var ikki nakar lættur kostur at fara í holt við.

Hóast Laxnes og Shakespeare ikki kunnu samanberast í málsligum uppbyggingi, so hava teir tað felags, at teir eru grundgir og mangan sera torskildir í teirra skaldsliga innihaldi. Grundsjonarmiðið hjá teimum báðum tykist vera tilveran hjá menniskjum í samfelagnum – at vera ella ikki at vera – *to be or not to be*.

Laxnes leggur tó meir á tann proletariska bógvin, og er sera djúptgangandi í síni útgreining av teirri samfelagsligu streymingum, sum fóru fram í Íslandi í 20- unum og 30-unum.

Tað er kortini ikki at leið at koma fram við slíkum evnum júst í dag, hvar øll okkara samfelagsskipan er við at fara í skeljar.

Hatur, kærleiki, líkasæla stremban, sorg, ótti ríkidømi, fátækradømi

Hetta eru nakrar av teimum tilfinningum, sum merkja leikin í teimum nógvu tíðarmyndum undir framfærsluni.

Her hevur leikstjórin megað sera væl at varðveitt tað torføra stigið ikki at lata senskifti ganga ov skjótt, so at áskoðarin kann verða fylltur við tí løðandi spennin- inginum, sum spakuliga verður upparbeiddur gjøgnum leikin.

Salvor Valgeir, seinni nevnd **Salka**, hevur tann størsta leiklutin, sum vera man, her leikt av Eyð Matras.

Uttan at taka nakað frá nøkrum av hinum leikarunum, so skerst ikki burtur, at hon hevði tann torføra leiklutin.

Sum smágenta rýmdi hon saman við mammu síni (Adilborg Linklett) úr heimbygd síni fyrri at leita sær betri eyðnu longur suðuri á landinum. Órfátækar sum tær vóru, klæddar í spjörum, var tað eyðsæð, at fáur troystaði sær at taka hesi neyðardýr til sín. Hád og spott var tað mesta, sum tær vóru útsettar fyrri. Eftir at hava bankað upp á nógv- ar dyr, fingur tær endiliga innivist í einum húsum, har húsfrúgvinn hevði hjartað

upp á rætta pláss.

Í hesum partinum var tað einastandandi gott, at senu- myndin, har móðir og dóttur venda bakið móti áskoð- arunum, ikki skiftir ov skjótt, soleiðis at áskoðarin fær tíð at fata hugmyndina av teirri troystarleysu húsa- gongd, teimum var fyrri – **eminent!**

Tað er ymist, sum fólk velja at lívbjarga sær. Mamma Salku hevði verið uttan mann í langa tíð, og tá hon harafturat var útstýrd við sterkum lystum, var hon ikki sein at geva eftir fyrri einum ástarhugrandi sjó- manni, sum helt til í sama húsi sum móðgum.

Fyrri mærsýnist tað sum at tað var her, at tað gekk upp fyrri Salku, at okkurt var gal- ið við samfelagsskipanini. Salka var ikki bytt, men henni vantaði nógv vitan, og so hvørt sum hon vann sær nakað av henni, gekk tað meira og meira upp fyrri henni, at okkurt mátti gerast.

So hvørt sum hon vaks til, dugdi hon at gera brúk av síni vitan, og tað fall ikki øllum so væl. Tað varð ikki hildið nógv um kvinnur við sjálvstøðugari hugsan tá á dagum.

Í støðum var leikurin eitt sindur torskildur, kanska einamest í byrjanini av seinnu heilt, men leikarar- nir og teknikararnir saman

við tónleikarum gjørdur leik- in so hugtakandi, at ein ikki varnaðist hetta fyrr enn langt aftaná.

Tann mest kensluborna senen mundi vera tann, har móðir Salku blakar seg í havið eftir at hava verið svikin av sínum elskara, við hvørjum hon átti eitt barn, men sum doyði sum pinku- barn av herviligari sjúku.

Tær sterku kenslurnar, sum bylgdust í barmi henn- ara, áðrenn hon tók tað endaliga lopið í havið, var ein rúkandi upptakt til sjálvt ta dramatisku avgerð – at taka seg sjálvan av døgum.

Hóast ógvuliga ymiskar av lyndi og alt annað enn samdar, so var missurin av móðurini ein dyggur smeit- ur fyrri Salku Valku, og aftur her fingur vit at siggja, hvussu djúpt ið næstræk- leikin stingur – ella ikki stingur. Presturin á staðnum sýti fyrri at syngja tann sálmin, sum móðir Salku dámdi best, tí at hon hevði verið uppi í Frelsunarherin- um. Salka tekur ta avgerð sjálv at syngja hendan sál- min yvir deyðsbørni hjá mammuni. Ikki eitt eyga var turt í salinum hesa løtuna – øll vóru sum runnin í stein.

Tey politisku sjónarmið- ini, sum komu fram, eru eyðkend fyrri hugsaina, sum Laxnes var kendur fyrri, tá hann skrivaði bókina um Salku Valku, og tey eru fyrri

so vítt líka aktuel í dag, so hetta kendu øll aftur – ar- beiðararørslan kontra ar- beiðsgevararnar – ein front- ur, sum ikki fær nakran enda.

Tað er eitt megnararbeiði, sum liggur aftan fyrri hesa framfærslu, sum varar í næstan triggjar tímar, men hetta vóru triggjar tímar fyltir við spennig, gleði og sorg, so tú visti ikki av, fyrr enn leikurin var liðugur.

Tey einfaldu leiktjóldini

og ljóssetanin saman við tónleikinum fekk alt til at samvirka til eina saman- hangandi eind, so tú ongan- tíð misti tráðin.

Við hesum fátæku um- mæli vil eg fegin takka Klaksvíkar Sjonleikarfe- lag fyrri eitt sera minnisríkt kvöld í Bygdarhúsinum á Ströndum. Vónandi verða út aftur at siggja innan alt ov leingi.

Simun E. Rasmussen

Ummæli:

Samar á Keldu í Skálavík

Mikukvöldið 10. febr. sá vit samaland í tónleiki og myndum í ungmannafelagshúsinum í Skálavík.

Hóast vit ikki skiltu orð- ini ið sungin vórðu, so var framfærslan sera áhuga- verd, tí á stórum lørifú á bróstunum vórðu myndir vístar, ið vóru frágreiðing um hendingarnar í sang- i og tónleiki.

Hesin framferðarháttur bergtók áskoðararnar, tí vit sluppu í samaland, bæði í gomlu tíðini og líka til okk- ara dagar. Vit sluppu at hoyra og siggja teirra til- veru og teirra stríð fyrri at yvirliva. Myndirnar, ið vist- ar vórðu, sögdu so ómeta- luga nógv. Gott og vána-ligt kavaveður, fagrar sum- mar- lötur, og ikki minni per- sónsmyndirnar, tær høvdu allar nakað at siga okkum. Vit kundu ímynda okkum hvat andlitsdrögin høvdu at siga, bæði á ungum og gomlum, eins og tær sam-

anlögdu hendurnar høvdu sína sögu.

Aftan á sýningina høvdu áskoðararnir høvi at tosa við samarnar. Fyrireikar- arnar høvdu kaffi og kókur til øll, og samarnir vóru lættir at koma á tal við.

Heim aftur komin høvdu vit øll upplivað nakað gott og ríkt, ið er tiltrøngt í hesum tíðum.

Tøkk skulu samarnir hava fyrri at teir komu.

X

